

Velja po pošti:
 za leto naprej . . . K 60—
 za en mesec . . . K 4.00
 za šest mesecev . . . K 15—
 za ostale inozemstvo . . . K 40—
V Ljubljani na dom:
 za leto naprej . . . K 43—
 za en mesec . . . K 4—
 za šest mesecev . . . K 15—
Sobotna izdaja:
 za leto . . . K 10—
 za šest mesecev . . . K 12—
 za ostale inozemstvo . . . K 15—

SLOVENEK

Inserati:
 Enostopna petstvarica (30 mm široka in 3 mm visoka ali nje prostori)
 za enkrat . . . po 30 v
 za dva in večkrat . . . 45 v
 pri večjih naročilih primorana popust po dogovoru.
 Ob sobotah dvojni tarif.
Poslano:
 Enostopna petstvarica K 1—
 izhaja vsak dan izven mesta, pošilja se po preloži, ob 3. uri pop.
 Redna letna priloga vsaki red

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 5/III.
 Rokopisi se ne vračajo; ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 50.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 8. — Redna poštna hranilnica svatjake št. 24.797, sprejeto 25.511, bon. -har. št. 7363. — Upraviškega telefona št. 34.

Ob krizi.

Kriza vlade v Belgradu še traja; traja pa tudi še kriza o vprašanju našega slovenskega Primorja, naše Goriške, Trsta in Istre. Kakor je upati, da se prva kriza ugodno in kmalu reši, tako upamo, da bomo tudi sedanjí odločilni štadij za naše okupirane kraje srečno prestali. Wilson ne odneha od svojih zahtev, ne priznava londonskega pakta in Francija ter Anglija pritiskata na Italijo, naj se temu nesrečnemu paktu odpove. Ravno te dni se mudi v Rimu tudi predsednik češko-slovaške republike Masaryk, kjer deluje baje za ugodno rešitev jugoslovanskega vprašanja po Wilsonovih načelih.

Ko je bila razglašena prva jugoslovanska vlada, smo zaznali, da bo zastopal našo stvar pred zunanjim svetom dr. Trumbić, predsednik »Jugoslovanskega odbora« v Londonu. Vemo, da je dr. Trumbić cel čas vojske zunaj zastopal jugoslovanske koristi, a vedno smo imeli pri tem vtis, da vprašanje naše Goriške, Trsta in Istre smatra on za podrejeno vprašanje. Nikdar nismo iz njegovih ust čuli odločne zahteve po teh najvažnejših kosih slovenske zemlje. Ko se je dr. Trumbić mudil v Rimu, kjer se je sklepala takozvani rimski pakt, tedaj je podal neko izjavo, v kateri se je izjavil v tem smislu: Ko bi eden od obeh sosedov (Jugoslavija ali Italija) moral odstopiti drugemu kak kos svojega etnografskega teritorija, mora za to drugje dobiti kompenzacije. Ker ni misliti, da bi Italija kedaj hotela del svojega teritorija odstopiti Jugoslovani, in ker oficijelna Italija niti tedaj, niti pozneje podala podobne izjave od svoje strani, je jasno, da je dr. Trumbić imel v mislih le odstop jugoslovanske, in sicer slovenske zemlje, in da je na to svojo izjavo vezan. Prav zato se nam zdi, da dr. Trumbić ne bo mogel več uspešno zastopati naših zahtev napram Italiji. Zato je tudi on za Slovence kot zunanji minister težko razočaranje. Danes se kriza v Belgradu še razmotava, gotovo je, da ne bodo vsi člani prve vlade prišli v drugo. Želimo in pričakujemo, da bi zastopstvo naših zunanjih zadev bilo poverjeno možu, ki ni vezan po nobeni izjavi in ki je pokazal dovolj zmisla tudi za našo Goriško, za naš Trst in Istro. Če pa tega ni več mogoče premeniti, naj vlada poskusi, da bo špejcelno naše slovenske zadeve na mirovnem kongresu zastopal posebni iz-

redni poslanik in pooblaščen minister. To naj bi bil mož, ki je prepričan, da je Trst z Goriško in Istro za celotno jugoslovansko državo prav tako velikanskega pomena, ko za nas Slovence. Izpeljati se ta stvar da; naj se torej izpelje!

Naše stvari ne stojijo slabo. Ravno danes prihajajo tudi programatične mirovne zahteve ameriške republikanske stranke. Tudi te nam nudijo nade, da se bo vse ugodno rešilo, če bomo le mi sami svojim zadevam dali dovolj povdarka in če nas bodo zastopali moške, ki so pripravljeni na najodločnejši boj za nedotakljivost slovenske zemlje!

Srbska ustava.

Dr. Ivan Žolger.

II.
 V VIII. poglavju (čl. 146—159), ki se nanaša na sodno oblast, je povdarjati določilo, da se nikdar in naj si bo pod katerim koli imenom, ne smejo ustanavljati izvanredna ali preka sodišča ali kakke komisije s sodno kompetenco. Rečna sodišča so pa: prvostarna (tudi porotna), dalje apelacijska sodišča in kasacijsko sodišče, ki je eno za celo kraljevino. Le-to razsoja tudi o kompetenčnih sokobih med upravno in sodno oblastjo. Predsednik kasacijskega sodišča ima čin državnega svetnika.

IX. poglavje (čl. 160—169) govori o okrožni, srezni in občinski samoupravi, ki je v bistvu osnovana na istih temeljih kakor pri nas. V okrožjih poslujejo »poleg državnih upravnih oblasti« kot samoupravni organi okrožne skupščine in okrožni odbori. Njihova zadača je, da delujejo v prid prosvetnih, industrijskih, prometnih, zdravstvenih in finančnih okrožnih interesov.

Občinska samouprava se vrši po občinskem sudu, občinskem odboru in občinskem zboru.

Za volilno pravico v okrožni in občinski zbor velja kakor pri skupščinskih volitvah cenzus 15 dinarjev neposrednega letnega državnega davka. Zadrugarji volijo tudi tu ne glede na količino davka.

Kakor pri nas so tudi v Srbiji okrožja, srez in občine dolžne, poleg svojih poslov opravljati državne posle, ki se jim po zakonih oredijo. Tedaj tudi v Srbiji se razločuje med lastnim (domačim) in »prenešenim« delokrogom občin.

Tudi glede imovine, premoženja in doklad veljajo ista načela kakor pri nas.

Določila X. poglavja (čl. 170—178) se nanašajo na državne finance, državno ekonomijo in državno premoženje.

Glede državnega proračuna je omeniti da — drugače kakor v bivši Avstriji — velja tudi v Srbiji konstitucionalni princip, da srbska skupščina ne more predložiti kreditnih postavk zvišati, pač pa zmanjšati. Budžetni provizorij tudi ne vsebuje, kakor je bilo to v Avstriji praksa, neomejenega pooblastila, ampak pomenja le »privremeno prodajanje budžeta iz tekle računske godine«. Tudi velja ustavno načelo, da se ne sme nobena »penzija, milostinja ali nagrada« nakazati iz držav-

ne blagajne, ako ni osnovana na zakonu. Tudi proti temu načelu se je v Avstriji konstantno grešilo.

Od državnega premoženja se razlikuje kraljevo privatno premoženje, s katerim kralj lahko med živimi in za slučaj smrti razpolaga po določilih občnega civilnega prava. Glede tega premoženja so tudi za kralja kot obtoženca pristojna redna sodišča.

Razen tega privatnega premoženja uživa pa kralj tudi ono državno premoženje, ki se mu je v to svrhu dalo na razpolago. To premoženje (večinoma nepremičnine) ostane last države. Za vzdrževanje tega premoženja mora kralj na svoje stroške skrbeti.

Glavna kontrola (računski dvor), o kateri se govori v XI. poglavju (čl. 179—181) je od ministrstva neodvisna ter sestoji iz predsednika in štirih članov. Predsednika kakor člani voli skupščina iz kandidatne liste, sestavljene po državnem svetu. Kakor državni svetniki se tudi člani in predsednik kontrole proti njihovi volji ne morejo odstraniti ali pa vpokojiti. Predsednik kontrole ima čin državnega svetnika.

XII. poglavje (čl. 182—188) se nanaša na službeno pragmatiko državnega uradništva, XIII. pa na cerkev, šolo in dobrotvorne zavode (čl. 189—193).

Kralj je zaščitnik vseh priznanih veroizpovedanj v Srbiji.

Notranja uprava iztočno-pravoslavne cerkve pripada Arhijerejskemu Saboru, drugih veroizpovedanj pa njihovim duhovnim oblastvom.

Duhovne oblasti kakor iztočno-pravoslavne cerkve, tako tudi vseh drugih priznanih veroizpovedanj stoje pod nadzorom ministra za cerkvene posle.

Korespondenca duhovnih oblasti tako pravoslavne cerkve kakor tudi drugih veroizpovedanj s tujezemskimi cerkvenimi oblastmi, sabori in sinodami, se vrši »z odobrenjem« ministra za cerkvene posle.

Službeni dopisov ali naredb, ki prihajajo od duhovnih oblastev, saborov in sinod izven Srbije, ne more nobena cerkvena oblast v Srbiji razglasiti in izvršiti »brez znanja in odobrenja« ministra za cerkvene posle.

V XIV. poglavju (čl. 194—199) so ugovarjena temeljna načela glede vojske, v XV. pa predpisi glede revizije ustave. Predlog, da se v ustavi nekaj izpremeni ali dopolni ali izboljša, mora staviti kralj ali skupščina. V predlogu se morajo izrecno navesti vse točke ustave, ki naj se izpremenijo, dopolnijo ali raztolmačijo.

Če je predlog stavljen od kralja, se skupščina, ko se ji je predlog sporočil, razpusti in najdaljšem roku štirih mesecev pozove velika skupščina.

Če je predlog izšel iz skupščine in je bil od skupščine v dvakratnem glasovanju z večino vseh poslancev, kolikor jih ima skupščina, sprejet, potem se skupščina istotako razpusti in velika skupščina pozove, ki ima določeno pravico končnega sklepanja o reviziji.

V prvem kakor v drugem slučaju sme velika skupščina sklepati le o izpremeni, dopolnitvi in interpretaciji onih določil, ki so navedeni v predlogu, ki je bil povod njenega seja. Revizija je pravomočna, če je sprejeta večino vseh poslancev, ki imajo pa zakonu sedež v skupščini in sankcionirana od kralja.

Že ta sumaričen pregled srbske ustave vedači, da veje v nji zares duh pravega kon-

stitucionalizma ter da je ustava odkrit in odločen izraz istotako odkrite in odločne volje za konstitucionalno vladanje. To se kaže v določilih glede državljanških pravic, ki so absolutni, brez pridržka in pogojev. To velja pa tudi glede dinamične reprezentativnega ustroja, ki je tako urejena, da pride narodna volja zares na celi črti do odločilne veljave, da so pa v to dinamiko vdelani oni zavori in zažozde, ki iz samega sebe in avtomatično zažredujejo, da velik ustroj narodne svobode ne zabrede v pravega pota.

Mirovna pogajanja. Wilsonovi načrti.

New York, 17. dec. Dopisnik »New York Worlds« poroča iz Pariza: Splošno se upa, da se bo posrečilo Wilsonu v splošni zmedzi izdelati načrt za red v mirovni konferenci. Lloyd George in Balfour bosta odpotovala v ponedeljek ali torek v Pariz. Pri razgovorih se bodo najbrže držali vrste 14. Wilsonovih točk. Pred vsem bodo odločili vprašanje, ali bodo delali javno ali tajno diplomacijo. Zdaj se govori, da bodo cenzurirali vse, kar se bo tiskalo o konferenci v Franciji, Angliji in v Italiji; v Ameriki pa se cenzura odpravi. V diplomatskih krogih se govori, da so sklenili v Londonu angleški državniki, Orlando in Clemenceau tri pogodbe, vsled katerih se bo konferenca zelo skrajšala. Besedilo pogodb še ni znano. Pravijo, da gre v sklenjenih pogodbah za sledeče pozitivne točke: 1. Kazen cesarju in drugim krivcem, naj si že bodo Nemci ali Turki. 2. Gospodarska odškodnina v najvišji meri, ki jo more utrpeti Nemčija, ne da bi jo gospodarsko uničila. 3. Nemške kolonije se ne vrnejo. 4. Četrta točka obsega določila o nadoblasti Anglije na morju. Sodi se, da so prehiteli Wilsona glede njegovih 14 točk.

Zeneva, 16. dec. Francosko časopisje piše, da je Wilsonov prihod v rusnici navdušil le socialistično časopisje, medtem ko piše meščansko časopisje zelo previdno. Listi izjavljajo, da sta Anglija in Francija glede na bodočo razdelitev moči že sklenili tajne pogodbe, ki jim bo moral Wilson pritruditi. Pač pa namerava ententa prepustiti Wilsonu odločitev o bodoči obliki bivše Avstrije.

Amsterdam, 17. (Lj. k. u.) »Algemeen Handelsblad« poroča londonski dopisnik lista »Manchester Guardian«, da je izvedel iz verodostojnega vira, da hoče predsednik Wilson s svojim potovanjem v Evropo doseči mir v smislu svojih 14 točk. Wilson ima pred očmi čast Amerike in svojo lastno dolžnost in je prišel, da izvede svoj program, ako treba, tudi z najkrepkejšim pritiskom na zaveznike.

Pariz, 17. dec. (Lj. k. u., KB.) »Agence Havas« poroča: Predsednik Wilson in njegova žena sta se šla davi izprehajati v boulogijskem gaju in dalje do Versaillesa. Medpotoma so ju nekateri spoznali in ju pozdravili z iskrenimi vzkliki. Po povratku je šel predsednik Wilson s predsednikom Poincarejem in s spremljavo v svečanem izprevodu v Mestni dom. Mnogi so živahno pozdravljali oba predsednika. Čete so izkazale vojaške časti. Vojaške godbe so svirale ameriško himno in marčeljezo. Na Mestnem trgu je množica priredila predsedniku Wilsonu živahno ovacije. Neprerokoma pozdravljana sta vstopila oba predsednika v Mestni dom, okičen z za-

LISTEK.

† Msgr. dr. Evgen Lampe.

Kdo ga ni poznal na Slovenskem tega majhnega moža, še manjšega vsled telesne hibe, a z Napoleonovo glavo in živimi, pronicajočimi očmi? Tudi na Dunaju v ministrstvih in raznih odsekih so ga dobro poznali. Marsikak birokrat je nevoljno in prezirljivo skomizgnil z rameni, češ, kaj pa ta hoče med nami? A ko je izpregovoril v zboru dr. Lampe, se je birokrat čudom čudil in pošepnil sosedu: »Ein ganz gescheiter Kopf!« S svojim nastopom je dr. Lampe vsem dokazoval, da je duh nad materijo.

Dr. Lampe je bil talent prve vrste. Imel je pa še strica, dr. Fr. Lampeta, ki ga je navajal iz zmlada na vse, kar more pripomoči k izobrazbi. Tako je prišel že v semenišče temeljito naobražen, tu se je izobrazil še v bogoslovni vedah, potem v filozofiji — bil je zlasti blesteč dialektik — in, kar je odločilo tok njegovega življenja, navdušil se je v Krekovi šoli za socialno in politično delo.

Že kot bogoslovec je pisal v tedanjo dijaško »Zoro« apologetične članke, ki so se jim vsi čudili, za »Rimskega katolika« (1897) je pa napisal kritiko o Aškercu, ki je še vedno klasična v svoji vrsti in pa jako značilna za njegovo naravo: duhovita, krepka in neustrašena. Ko je prišel iz se-

menišča, je že po par letih za stricem prevzel uredništvo »Dom in Sveta«, ki ga je poslej z dr. M. Opeko urejeval celo desetletje. Skrbel je zlasti za umetniško plat, pa pisal literarne kritike, vedno takisto značilne: duhovite, neredko žgoče, ločene ideje in forme in boreče se za prvenstvo ideje. Pisal je tudi prelepe črtice s poti, ki pričajo o njegovi svetovni naobrazbi. Poleg tega je sodeloval tudi pri »Slovenskem Učitelju«, ki je bil tedaj v prvih težavah, z lepimi članki vzgojne vsebine. Z vsem tem literarnim delom je dokazal, da bi bil lahko eden prvih naših književnikov, ko bi bil nečeljen literaturi posvetil svoje moči.

A tedanja močna politična struja ga je potegnila s seboj v drug tok. Njegovo literarno delo, kakor mu je bilo ljubo, je bilo le postransko. Življenje njegovega življenja je bila politika. Obenem z »Dom in Svetom« je prevzel tudi glavno uredništvo »Slovenca« in je postal tako, ko mu je še dosti manjkalo do tridesetih let, eden prvih voditeljev naše politike. To zanj ni bilo dobro, gotovo je pa, da je izpolnjeval svojo težko nalogo, kakor bi jo bil malokdo kljub dolgim skušnjam politične prakse. Prakso mu je namestoval bister um, pronicav pogled, nagel sklep. Boji so se galili neredko iz javnosti tudi v zatišje privatnega življenja. Ne da se tajiti, da je tudi po »Slovenca« zavlada tedaj časih le preduren ton. Kolika je bila sila, kolika krivda, je težko presoditi, kakor tudi, kdo je pravzaprav zanesel v list ta ton. Lam-

petovo pero ni bilo sirovo, a bilo je rezko in v polemiki tudi strupeno. Temu se pa ne bo nihče čudil, če pomisli, kako so mladega, še ne utrjenega moža z vsemi sredstvi napadali. Opočitali so mu nepsenitvo udi telesno hibo in ga izkušali tako tudi v samozavesti zadeti. Tu je najbrže psihološki razlog, da je dobil Lampetov značaj, so naravi pogumen in neustrašen, neko rdoto, neko brezobzirnost, ki se je marsikomu zdel prevzelost in trma. Bodisi kakorkoli, tedaj je bilo, ko je moral nekajkrat pred tožniki in sodniki po svetu. Begal je okoli, ko bi se bile dale z majhnimi brezpomembnimi izjavami stvar poravnati. A nič ni vpraševal, kaj bo z njim — sodniki so ga obsodili v težko ječo —, vpraševal je le, kaj zahteva interes stranke. Stranka mu je bila vse, svoja oseba nič. Stranki je bil pripravljen vse žrtvovati, svobodo, bodočnost in življenje. To je bil najčistejši idealizem, ki pred njim hibe kot malotne pege izginejo. Kajpada je bila ta vernost do stranke prevelika. Stranke niso načela, v stranke se lahko vseli tudi strankarstvo, ki ni več vredno take ljubezni. Lampe je pa stranko tako ljubil, da tudi pozneje ni mogel na njej priznati nobenih napak. Ko je pisec teh vrst v »Casu« opozoril na to, da v stranki ni več vse, kakor bi moralo biti, da je prvi idealizem začel giniti, mu ni tega poleg dr. Kreka nihče bolj zameril kakor Lampe.

Delo pri »Slovenca« je pa bilo le en kos njegovega političnega dela. Lampe je

bil povsod, kjer se je delalo za naše ljudstvo. Hodil je med delavce, hodil je na kmete, časih, zlasti ob volitvah, od shoda do shoda. Bil je imeniten govornik, posebno s svojo neusmiljeno logiko strah nasprotnikov. Obenem se je neumorno trudil za socialno organizacijo, za združništvo in sploh za napredek ljudskega gospodarstva. Seveda zlasti pri gospodarstvu sam še tako velik talent brez natančnega poznanja razmer in oseb ter brez stroge kontrole ne zadoščuje. To je izkušal dr. Krek, to tudi dr. Lampe. Tako pri Gospodarski zvezi, pri Završnici, pri Centrali. Kljub temu so pa njegove zasluge za povzdigo našega ljudskega gospodarstva neprerečne.

O njegovi vnemi za verski in kulturni prepored slovenskega ljudstva pričča že to, da je bil pri dveh katoliških shodih (1901 in 1907) za glavnega tajnika.

Ko je prišel v deželni zbor in deželni odbor, se je začela nova doba njegovega delovanja. Bil je brez dvoma najpridnejši odbornik. Šuklje je opetovano hvalil — tudi se pozneje, ko mu ni bil več prijatelj — njegovo nadarjenost in pridnost: Tudi dr. Krek je bil ponosen nanj. Kolikokrat je s smejočimi očmi govoril o Evgenu. Ko je pl. Šuklje odlagal mesto deželnega glavarja, je bil Krekov kandidat za to mesto — Lampe. O njegovi izredni delavnosti so pripovedovali njegovi prijatelji tudi še med vojno. Dasi bolehen, je neštokrat prevozil pot med Ljubljano in Dunajem. V vseh težkih zadevah je sam hodil na Du-

stavami. Ondi ju je sprejel predsednik mestnega sveta. Wilson je odgovoril na pozdravni govor predsednika Mestnega sveta: »Amerikanski narod je bil tembolj ogorčen zaradi nepravilnosti te vojne, ker je vedel, kako so jo zakrivali. Ogromna širina oceana nas ni ovirala, da bi se ne preverili o nujnosti, udeležiti se vojne. Zedinjene države so se udeležile vojne, vedo, kako globoke rane so zadobila pravna načela, pa tudi, ker so načela osrednjih držav užalila srca, kakor tudi moja pravna načela. Predsednik je končal z izrazom veselja, da je mogel ugotoviti trdno zvezo mišljenja in idealov francoskega in velikega ameriškega naroda.« — Nato so odšli v arkadno dvorano, kjer je bil pripravljen zajtrk. Predsedniku Wilsonu so poklonili zlato kolajno, soprogi njegovi pa zlato brožo z diamanti. Predsednik se je vpisal v zlato knjigo. Na zahtevanje množice sta se pokazala Wilson in Pershing na balkonu. Pozdravili so ju z živahnimi ovacijami. Nato je obiskal predsednik Wilson predsednika Poincarrea v vojnem ministrstvu. Mudil se je tam deset minut. Vozečega se so pozdravljali ves čas. Naposled je Wilson sprejel Venizelosa.

Dunaj, 17. dec. Bernska korespondenca poroča: Splošno prevladuje mnenje, da Wilson nikdar ne bo dovolil uresničenja londonskega pakta. Francija in Anglija pritiskata na Italijo, naj se odpove londonskemu paktu.

Rotterdam, 17. (Lj. k. u.) »Nieuw Rotterdamse Courant« poroča iz Pariza, da namerava predsednik Wilson obhajati božične praznike z ameriški četami v Trierju.

Pariz, 16. decembra. (Lj. k. u.) Kakor poroča »Matine«, je predsednik Wilson sprejel povabilo kralja Jurija, naj ob svojem povratku v Ameriko obišče London.

Bogumil Vošnjak v Parizu.
Zeneva, 18. dec. (Zas.) Istočasno z Wilsonom se je pripeljal iz Washingtona Bogumil Vošnjak.

Mirovni pogoji Amerike.

Zeneva, 18. decembra. »Matin« poroča: Senator Lodge, voditelj republikańske stranke, je predložil senatovemu odseku za zunanje reči 21 mirovnih pogojev, ki so za centralne velesile zelo trdi. Poravnati morata vso škodo, plačati vojno odškodnino, podvreči se finančni kontroli. Alzacija Lorena ostane Franciji. Nemčija ne dobi svojih kolonij. Vojne ladje osrednjih sil se izročijo ententi. Osrednji velesile se popolnoma razorožita. Obsodil in kaznoval se ne bo samo nemški cesar, marveč vse osebe, ki so odgovorne za vojno in da se je kršila haška konvencija. Zavzema se tudi za mednarodno razsodišče in za ligo narodov. Za nas so pa najvažnejše te-le točke: 6. Italija dobi dozdiž še ne osvojenega ozemlja. 9. Srbija, Albanija, Rumunija in Grška dobe ozemlja, ki odgovarjajo željam prebivalstva. 10. Poljska, češko-slovaška država in jugoslovanska država poslanejo neodvisne in bodo obsegale vse dele, v katerih prebiva njih prebivalstvo.

Amerika za male narode.
Berlin, 17. decembra. (Lj. k. u.) »Berliner Tageblatt« poroča iz Monakovega o ameriškem mirovnem kongresu: Eitflov stolp razširja jasnostno brzojavko: »Vsem! Državni tajnik za morarico Daniels je izjavil v Baltimoru, da Amerika na mirovni konferenci ne bo zahtevala ne ozemlja, ne vojne odškodnine. Mali narodi morajo dobiti iste pravice kot veliki. Odstraniti je treba vse vzroke, ki bi utegnili imeti za posledico novo vojno. Zahtevali bodemo jamstva za svobodo in za zvezo narodov, ki bi imela moč, preprečiti vsa nasilstva.«

Italija priznava Wilsonova načela.

Gurij, 16. decembra. (Lj. k. u.) Italijanski senat je sprejel proračun in se je nato odgo-

naj, da bi se potegoval za kmeta proti hudemu pritisku militarizma. Obenem je doma namestoval deželne glavarje, ki je bil zadnja leta mnogo z doma, dokler ni v težki bolezni onemogel.

Tu se pa začena tragika. Kljub vsemu delu, kljub vsem velikim zalugam za slovensko ljudstvo je bil dr. Lampe zadnja leta osamljen, in potrj in osamljen je tudi umrl. V žalostnem domačem razporu se je ločil od dr. Kreka in šel za dr. Šusteršičem. Njegova tragična krivda je bila prevelika vera v Avstrijo. Vedno je ponavljal misel, da je započela boj zoper Avstrijo loža in da bi bila zmaga entente katastrofa za cerkev in narod. Do zadnjega je pa tudi veroval v zmago Nemčije in Avstrije. Zmota ni greh, ne zvestota zločin. Vendar se je pa v boju za to politično vero še enkrat rezko pokazala tista trdota, ki jo je bil v težkih borbah zadobil njegov značaj, in žalil je čustva, ki bi jih ne bil smel žaliti, in odtujiti si srca, ki bi si jih ne bil smel odtujiti. Bodi pa tu še enkrat ugotovljeno, da tistega nesrečnega članka, ki je z odurno sofistiko tako grdo napadel neki anonimni spis v »Slovencu«, češ da ne napada osebe, da torej tistega članka ni pisal dr. Lampe. Bil je tedaj na Dunaju in tudi dotičnega spisa v »Slovencu« ni bil čital. Če je bila krivda, je bila, da je molčal, a molčal je tudi, ko so članka podtikali njemu.

Z Avstrijo, ki je v nje bodočnost kljub vsem njim velikim hibam še vedno trdno veroval, je legel tudi on v grob.

Naj v miru počiva, očiščen svetovnega prahu, osvobojen svetovnega hrupa, deležen lepše in srečnejše domovine!

A. U.

dil. — V debati je izjavil ministrski prednik Orlando, odgovarjajoč na različna vprašanja: Italija ne more demobilizirati, marveč mora radi težko, ki bodo sledile vojni, vzdrževati svoje čete. Kar se tiče italijanskih aspiracij, so podrejene vprašanjem splošnega značaja, katerih rešitev pristojna edinole mirovni konferenci. Pri končni ureditvi vseh spornih vprašanj bodo merodajna Wilsonova načela, katerim ostane Italija zvesta. Ministrski prednik pa ne more reči, do katere meje. V praksi bi utegnili imeti Wilsonova načela ovire, ki bi zavlačevala uresničenje naših aspiracij. Glede vprašanja vojnih odškodnin, ki jih izključuje predsednik Wilson, bo Italija zavzela isto stališče, kakor ostali zavezniki. Med aliranci vlada popolna solidarnost, ki izvira ne samo iz pravice, za katero se bojujejo, marveč tudi iz skupnih izgub. V tej za nas odločilni uri, je končal Orlando, gojimo čut globokega zaupanja napram našim zaveznikom ter čut lojalnosti in prijateljstva. Dobro vemo, da se moremo opirati na obojestransko zaupanje in smo uverjeni, da bomo srečno premagali vse težkote. — Senat je nato soglasno sprejel resolucijo, v kateri izraža svoje zaupanje, da bodo italijanski delegati na mirovni konferenci delovali v duhu uresničenja naših duševnih in materijalnih aspiracij.

Revolucijski pokret v Italiji.
Monakovo, 17. dec. Italijanski časopisje poroča, da izvaja železniško osebo ostro obstrukcijo in da je zato promet na železnih zelo oviran ter da vozi pošta z velikimi zamudami. Preskrba italijanske armade v zasedenem ozemlju zato zelo trpi. — Na svojem zborovanju v Milanu je italijanska socialistična stranka proglasila svojo zahtevo, naj se Italija preobrne v socialistično republiko pod diktaturo proletariata. (S tem je pojasnjena naša včerajšnja vest.)

Masaryk v Rimu.

JUGOSLOVANSKO VPRAŠANJE.
Praga, 17. dec. Prihod predsednika Masaryka se je za en dan zakasnil. Prišel bo v Prago v petek.

Bern, 17. dec. »Agenzia Stefani« poroča: Danes dopoldne je došel v Rim predsednik češko-slovaške republike Masaryk. Na kolodvoru ga je sprejel italijanski kralj. Sprejet je bil z vsemi vojaškimi častmi. Masaryk in njegovi spremljevalci so gostje kralja.

Dunaj, 17. dec. Bernska korespondenca poroča: Masarykovo potovanje v Rim je v zvezi s sporom med Jugoslavlani in Italijo.

Jugoslavija.

Zeneva, 17. »La Serbie«, polslužbeno glasilo srbske vlade objavljajo 9. t. m. članek pod naslovom: »Proti partikularizmu«, kjer se izjavlja za edinstveno državo in pravi: »Mislimo, da ima upravná decentralizacija vse znake avtonomije. Samouprava je najboljša rešitev notranjega problema. Ta decentralizacija dejansko že obstoja. Serbizem in Kroatizem sta polna, otvorenja od naših neprijateljev. Kar nam je treba, je poedinstveni nacionalizem, ki temelji na ravnopravnosti ter absolutnem spoštovanju vseh delov našega naroda. Politični, gospodarski in kulturni interesi narodov ni mogoče varovati drugače kot s složnim sodelovanjem vseh. Enotna demokratska vlada bo omogočila narodni razvoj vseh individualnih sil. Ta sistem pomenja sintezo in ne zapreko ter edino isti more zagotoviti notranje in zunanje varstvo dežele.«

Regent Aleksander za svobodo in ravnopravnost Jugoslovanov.

Zagreb, 17. decembra. (Lj. k. u.) Starčevićeva stranka prava je dobila na svoj brzodjavni pozdrav od regenta Aleksandra iz Belgrade nastopni odgovor: »Iz vsega srca se Vam zahvaljujem za čestitke, ki mi jih je poslala skupščina Starčevićeve stranke prava ob priliki krstnega slavlja moje rodbine. Zagotavljam Vas, da se bom, zvest tradicijam hrvatskih in srbskih kraljev ter idealom Ante Starčevića z vsemi močmi trudil, da se združi naš narod v jugoslovansko državo na svojem celotnem, etnografskem ozemlju. S to svojo politiko gradimo po načelih, ki jih je postavil umni predsednik severoameriških zedinjenih držav, Wilson, ter smo prepričani, da bodo ta načela zmagala in prinesla tudi našemu težko preizkušenemu troedinemu narodu Srbom, Hrvatov in Slovencev popolno samostojnost. Sporočite vsem članom Starčevićeve stranke prava in vsem volilecem strankinih poslancev moj pozdrav. Sporočite jim, da hočem moj oče in jaz vladati samo svobodnemu narodu in da bodeva nad vse spoštovala ravnopravnost vseh treh plemen. — Aleksander.«

Regentov rojstni dan.

Zagreb, 17. decembra. (Lj. kor. ur.) Današnji prvi rojstni dan regenta Aleksandra kot vladarja uedinjene države SHS se je v Zagrebu obhajal na slovesen način. Mesto je v zastavah. V prestolnici je nadškof dr. Bauer daroval svečanostno mašo, ki so se je udeležili zastopniki vojaških in civilnih oblasti, odposlanstva, društva itd. Po končanem cerkvenem obredu je bila na Jelačićevem trgu parada vse zagrebske posadke, približno 5000 mož. Svečanost se je končala s sprejemom v banovi palači.

Belgrad, 17. decembra. (Lj. k. u.) V proslavo rojstnega dne prestolonaslednika Aleksandra se je darovala v tukajšnji prestolnici slovesna zahvalna služba božja, ki so ji prisostvovali načelniki civilnih in vojaških uradov itd.

Srbska skupščina.
Belgrad, 17. dec. (Lj. k. u.) »Večerne Novosti« priporočajo v svojem današnjem uvodniku, naj se skliče skupščina začetkom l. 1919, da promulgira sklepe glede uedinjenja države SHS.

Zahteve socialistov.
Zagreb, 17. decembra. (Lj. k. u., KB.) Srbska socialistična stranka obnavlja svoj program, ki se izreka za vzpostavitev internacionalne in za zagotovitev uspehov socialne revolucije. Stranka se izjavlja za jugoslovansko enotno državo in zahteva uveljavljenje sledečih zahtev: Odstranitev fevdalnih predoravic, konfiskacija vsega cerkvenega premoženja, ločitev cerkve in države, splošna volilna pravica za oba spola na podlagi strogega proračuna, sestavitev osrednje vlade in združenje Bolgarske z jugoslovanskim ozemljem.

Narodni praznik v Korčuli.
Split, 17. Iz Blata poročajo: Kljub italijanski prepovedi so praznovali narodni praz-

nik v Korčuli izredno sijajno. Vse hiše so bile okrašene z narodnimi zastavami. Povsod je vladalo velikansko navdušenje.

Francozi v Dalmaciji.
Split, 17. Iz Bula na otoku Braču poročajo: Včeraj je nenadoma priplula francoska križarka »Somali«. Mesto je bilo v hipu v zastavah. Občinski odbor je korporativno prišel na krov priplule francoske križarke. Francoski poveljnik je vrnil obisk v prostorih Narodnega veča. Prebivalstvo je Francoze navdušeno pozdravljalo in jih obisipalo s cvetjem. V Čitalnici so francosko posadko pogostili. Župan in francoski poveljnik sta menjala zdravice. Popoldne je križarka zopet odplula.

Srbska vlada pošlje na Ogrsko živež.
Belgrad, 17. Srbska vlada se je odločila, da bo poslala v ogrsko ozemlje, ki je zasedeno od srbskih čet, veliko živeža. V kompenzacijo bo zahtevala vozove in konje. Te dni odpošlje vlada 7 vagonov žita in 10.000 prešičev.

Koridor med Češko in Jugoslavijo.
Belgrad, 17. Pariški »Temps« z dne 28. novembra objavlja članek, da je treba rumunske in srbske interese na Ogrskem spraviti v sklad ter uravnati meje. Članek se zavzema toplo tudi za koridor med Češko in Jugoslavijo, ki je potreben iz narodnih, trgovskih in političnih interesov.

Bosanci in Čehoslovaki.
Zagreb, 17. (Lj. k. u.) Narodna vlada v Sarajevu je sklenila, naprositi čehoslovaško republiko in poljsko narodno državo, da smejo slovanski uradniki ostati še nadalje v bosanski službi.

Cenzura na Reki.
Zagreb, 17. (Lj. k. u.) Italijani so uvedli na Reki cenzuro za vse zagrebske liste.

Položaj v Reki.
Zagreb, 17. decembra. (Lj. k. u.) Kakor poročajo iz Reke, mora vsak, ki prihaja ali odhaja iz okupiranega ozemlja Reke in okolice, imeti prehodnico, vidirano po mednarodni vojaški policiji.

Prehranjevalna kriza v Bosni.
Sarajevo, 17. decembra. (Lj. k. u.) Narodna vlada poroča, da je prehrana prebivalstva v Bosni in Hercegovini zamaknena do srede januarja. Za naslednje mesece pa preti resna kriza zaradi prehrane, ker nezadostna prometna sredstva jako otežujejo redni dovoz živil in drugih potrebščin in ker je dežela po povračajočih se avstro-ogrskih četah popolnoma izropana.

Davčna protest častnikov.
Zagreb, 17. decembra. (Lj. k. u.) Narodno Veče je izdalo naredbo, po kateri se odpravlja koncem tega leta davčna protest, ki je pristajala častnikom po doslej veljavnih zakonih.

Jugoslovanci na Koroškem.
Celovec, 17. dec. (Lj. k. u.) O aretacijah v Borovljah se uradno poroča: Po poročilu jugoslovanskega poverjenstva v Borovljah je nekdo ustrelil iz hiše na jugoslovanskega častnika in ga lahko ranil. Nato so odvedli kot talce župana Ogrisa, tvorniškega ravnatelja Hoiniga, ravnatelja strokovne šole Kessnerja, davčnega upravitelja Höchtlja in nadučitelja Kusternigga. Po obvestilu jugoslovanskega poveljništva so jih pa davi zopet izpustili.

Laška nasilstva.
Trst, 16. decembra. Dr. Poščič, dr. Cukar, dr. Mogorovič so še vedno v zaporu. Goriško slovensko inteligenco, med katero posebno dr. Podgornika, držijo še vedno v Krminu in jih menda nameravajo odvesti v Italijo. Dosedanje intervencije njim v prilog so bile brezuspešne.

Pulj, 16. decembra. Dr. Zuccon je tožen pred vojaškim sodiščem. Ob priliki pogreba zdravnik okrajne bolniške blaginje v Pulju, Hrvata, so na tamošnjem Narodnem domu razobesili hrvatsko zastavo na poldrogu. Laška fakinaža je vdrila in je zastavo sežgala. Laški častniki so nato predsedništvu Narodnega doma izrazili svoje obžalovanje. A vkljub temu je sedaj dr. Zuccon kot predsednik Narodnega doma tožen radi kršenja naredbe, ki prepoveduje izvešanje naših zastav.

Rimski župan v Gorici.
Rim, 17. decembra. Rimski župan knez Colonna je došel v Gorico, kjer ga je prebivalstvo navdušeno pozdravljalo.

Iz Češke.

Čehoslovaki zasedajo.
Liberec, 16. decembra. (Lj. k. u.) Čehoslovaške čete so davi zasedle mesto Liberec. Ob šestih zjutraj je prvi oddelek čehoslovaskih čet došel pred mestni dom. Čehoslovaski častnik je zahteval vstop in predajo Mestnega doma. Poveljnik mesta je odgovoril, da ne more ugoditi tej zahtevi. Dejal je, da so pravi zastopniki mestni pravkar zbrani in da bi se radi pogajali. Nekaj minut pozneje je močnejši oddelek čehoslovaskih čet pod vodstvom stotnika prihitel z nasajenimi bodali pred mestni dom in postavil dve strojnici proti poslopu. Tudi stotnik je zahteval vstop in predajo mestnega doma; mestni glavar je to odklonil. Na povabilo mestnih zastopnikov je šel stotnik v mestni dom, da bi se pogodil z županom in zastopniki. Zahteval je predajo v imenu čehoslovake države. Po protestu župana je stotnik zapustil mestni dom. Dopoldne sta prišla dva svetnika mestništva, prej omenjeni stotnik in francoski stotnik; v imenu čehoslovake države in entente so se jeli pogajati z županom. Ta je poudarjal, da se umakne le sili, da stoji na stališču Wilsonove formule in da zahteva za nemški narod pravico samoodločbe in da bo glede tega zanj merodajna odločitev mirovne konference. Popoldne so se pogajanja končala; svetnik mestništva Marschner je bil imenovan vladnim komisarjem. Župana so odstavili, razpustili mestni svet in določili upravno komisijo 7 Nemcev in 4 Čehov. Odredili so, da se mora narodna obramba razpustiti v petih dneh. Popoldne so čehoslovaki vojaki ob burnih »Slava«-klicih izobesili na mestnem domu belorodečo zastavo. Ko se je na balkonu pokazal francoski častnik, je prikriple navdušenje Čehov do vrhunca. Med tem so prihiteli Nemci in jeli peti »Die Wacht am Rhein«. To pesem so preglasili »Slava«, klici in petje Čehov.

Chomutov, 16. decembra. (Lj. k. u.) Davi ob desetih so čehoslovaške čete zasedle mesto Chomutov.

Brno, 17. decembra. Danes je 150 čeških vojakov zasedlo Mikulov.

Praga, 17. (K. u.) »Bohemia« poroča iz Liberca: Ob petih zjutraj so dospole prve čehoslovaške čete v Liberec in razorožile tamkajšnje vojaško stražo. Vojaško kolodvorsko stražo so Čehi nadomestili s svojim moštvo. Druga česka krdela so ob 6. uri zjutraj zasedla razna poslopja ob mestni periferiji. Mir se ni kalil, ker je prebivalstvo sklenilo, da se vkorakanju čeških čet ne bo protivilo.

Retz, 17. (Lj. k. u.) Mesto Mikulov je zasedlo davi 160 čehoslovakov. Malo prej je ondotno okrajno glavarstvo preložilo svoj sedež v Lavo ob Diji (Niže Avstriji).

Praga, 17. (Lj. k. u.) Kakor poroča čehoslovaški tiskovni urad, so čehoslovaške čete zasedle mesto Friedland. Zasedeno mesto je popolnoma mirno.

Blin, 17. (Lj. k. u.) Včeraj zjutraj je prišlo na tukajšnji županski urad devet članov čehoslovaškega narodnega odbora. Zahtevali so sklicanje mestnega sveta. Ko se je ta sestel, so ga razpustili in namesto njega imenovali komisijo šestih Nemcev in šestih Čehov s češkim predsednikom. Mestni svet je protestiral proti temu.

Čehi so zasedli Dobersberg v Nižji Avstriji. Praški »Kmen« zahteva, da naj se pridruži podonavska kotlina čehoslovaški državi. Dunaj ne sme v nobenem slučaju ostati Nemški Avstriji iz čeških narodnih in iz gospodarskih vidikov.

Preklicani preki sod.
Jablonec, 16. decembra. (Lj. k. u.) Stacijsko poveljništvo v Jabloncu je 14. t. m. razveljavilo preki sod.

Čehoslovaška brigada.
Linc, 17. (Lj. k. u.) Nocoj je šel skozi Linc prvi oddelek čehoslovaške brigade, ki se je bojevala na italijanski fronti. Bilo je 500 mož pod poveljstvom italijanskih častnikov. Kolodvorski orožniki so imeli paziti na to, da izostane vsaka demonstracija zoper češke povratnike.

Poljsko.

Poljaki in Nemci.

Berlin, 16. decembra. (Lj. kor. ur.) Kratka poročila o prekinjenju diplomatskih odnosov z Nemčijo po poljski vladi kažejo, da se je poljska vlada ob utemeljevanju tega koraka opirala zgolj na brezpomembne preteze. Ako trdi poljska vlada, da nadaljevanja pogajanj z Nemčijo nimajo nobenega pomena in da so v gotovih razmerah notranjemu redu Poljske celo škodljive, se temu nasproti opozarja, da sta bila mir in red v deželi, dokler je trajala zasedba Poljske po Nemcih. Takrat ni bilo niti boljševoških nemirov, niti pogromov. Ne-pošteni elementi so se pojavili šele tedaj, ko so se umaknile nemške čete. Prejkone poljska vlada ne more premagati tega gibanja in zato izkuša, zvaliti krivdo na Nemce. Dokazov za trditve poljske vlade gotovo nobenih ne bo na razpolago. Kakor kaže položaj, nimajo Poljaki popolnega zaupanja v mirovno konferenco ali pa pričakujejo večji dobiček, kakor jim pristaja po načelih Wilsonovih, in si hočejo s prekinjenjem diplomatskih odnosov ustvariti priliko za nasilstva.

Poljaki zasedejo vzhodno Nemčijo.
Berlin, 17. decembra. Poljaki se pripravljajo, da anektirajo vzhodno ozemlje Nemčije. Pričakuje se vojnih operacij poljskih čet proti Nemčiji. Poljska vlada je razpisala volitve v konstituanto, in sicer tudi za doslej nemško ozemlje.

Poljske čete na Ogrskem.
Budimpešta, 17. decembra. V Lublo na severnem Ogrskem so vkorakale prve poljske čete.

Mažari.

Ententa na Ogrskem.

Budimpešta, 17. decembra. Poveljnik rumunskih čet je obvestil mesto Kološ, da je bo zasedel. Mestno zastopstvo je protestiralo in izjavilo, da bo mesto branlo z orožjem. Ententa smatra rumunske čete za svoje in bodo te čete v zvezi s francoskimi četami zasedle tudi Veliki Varadžin, Debrecin in Budimpešto.

Budimpešta, 17. Francoske kolonijalne čete — 400 maročanskih vojakov — je pod vodstvom 4 častnikov došlo v Budimpešto. Danes je došel sem oddelek angleških mornarjev. Francoski oddelek 250 mož je došel v Požun.

Budimpešta, 17. Semkaj je došla pod vodstvom francoskega polkovnika Lamberta mešana komisija, v kateri je tudi 1 rumunski general. Posvetovali so bo o razdelitvi rumunskega plena.

Kako so Mackensena v Budimpešti razorožili in internirali.

Dne 16. dec. se je pripeljal v Budimpešto ob 11. dopoldne nemški vojaški vlak: 40 tovornih in 3 salonski vozovi. Z vlakom se je vozil tudi maršal Mackensen s častniki svojega štaba. Poveljnik francoske vojaške misije je zahteval od ogrskega vojnega ministrstva, da naj maršala in njegovo spremstvo aretira in internira. Ko so to maršalu naznanili, je najodločnejše protestiral, da bi ga internirali. Sledila so dolgotrajna pogajanja. Ob pol 1. je prišel major G-ro kot poslanec ogrskega vojnega ministrstva v maršalov salonski voz in je rekel: »Gospod maršal! Deset minut časa Vam še dovolim, da se premislite. Ko pretečejo, Vas bom pozval, da mi sledite. Z avtomobilom se odpeljemo v Narodni svet. Čez deset minut Vas pričakujem.« — Ne da bi bil čakal odgovora, se je častnik obrnil in zapustil salonski voz. Medtem so vse ukrenili, da maršal ni mogel pobegniti. Kolodvor je zastražilo 200 mož. Pripeljali so šest strojin in odpeljali lokomotivo. Deset minut čez pol 1. uro je prišel Mackensen iz voza in je majorju izjavil, da je sklenil ugoditi pozivu. Veliko operaterjev kinogledališč, katerim je dovolila ogrska vlada, da smejo fotografirati, kako bodo maršala ujeti, so na maršalovo željo odstranili. V majorjevem spremstvu se je odpeljal Mackensen v vojno ministrstvo. Nemški vojaški vlak so strogo zastražili.

Oblegovalno stanje na Ogrskem.

Budimpešta, 17. decembra. Vsled izgrediv in plenitev je po vsej Ogrski razglašeno oblegovalno stanje.

Ogrska za diplomatsko zvezo s Švico in Nizozemsko.

Budimpešta, 17. Državni tajnik za zunanje zadeve bo odpotoval v Švico in na Nizozemsko, da obnovi diplomatske zveze med Ogrsko in tema državama.

Nemška Avstrija.

Osemurni delavnik v Nemški Avstriji.

Dunaj, 17. (Lj. k. u.) Narodno-gospodarski odsek je predložil državnemu svetu glede osemurnega dela v tovarniških obratih sprejel z izjemno, da se uvede osemurni delavnik tudi za državne, deželne in občinske obrate in da je dovoljeno mladostnim delavcem in ženskam v tovarniških obratih praznovati v sobotah popoldne. Nato je bil sprejet tudi že svojedobno v poslanski zbornici obravnava zakonski načrt glede ureditve dela otrok in dela doma.

Vojaški morilci.

Dunaj, 17. (Lj. k. u.) Vojni državni urad javlja: Od vojnega državnega urada za pregled vojaških odlikovanj aktov imenovana komisija je predložila 12 vojnogledniških aktov XII. armadnega zbora, ki jasno dokazujejo, kako so razni častniki in višji poveljniki zlorabljali vojaško pravosodstvo. Več primerov kaže, v kakih obliki in iz kakih razlogov sta dala podmaršal pl. Ljubičić in njegov ogleđniški častnik, stotnik generalnega štaba Josip Wild, l. 1914. in 1915. usmrtiti ljudi, dasi ne bi bila po rednem postopanju proti njim nastala armadni najmanjša nevarnost.

Nemčija.

Nemčija štirih nemških republik.

»Kölnische Volkszeitung« poroča, da so 4. decembra sklenili na shodu v Kölnu, naj ustanove mesto prejšnjih 26 zveznih držav v Nemčiji štiri velike republike. List poroča, da je smisel zelo užgal, ker bi bilo brez pomena zalovati za sicer tekmolet prikljubnim pojmom nemške države, čez katero je šla svetovna vojska in njene posledice. Razvoj ne gre nazaj, marveč naprej in odločno se mora korakati po novih potih.

Nove štiri nemške republike morajo imeti take meje, ki odgovarjajo kulturnim in narodnim gospodarskim vidikom. Imenovale naj bi se: Porenska-westfalska republika, ki obseja porenske dežele, in sic. province Reno, Westfalsko, Hesensko-Nasavsko, veliko vojvodino Hesensko, Badensko in porensko Falco. — Podonavsko republika, ki naj obsega Wirtembersko, Bavorsko, Nemško Avstrijo (Tirolsko do Bolcana, Solnograško, Koroško, Štajersko, Zgornjo in Spodnjo Avstrijo, Nemško Češko. — Tedi odločno malo preveč apetita.) — Republika severno-vzhodnega morja, ki obsega Oldenburg, Hansaška mesta, Slezvik - Holštajn, Mecklenburško, Pomorje, Zahodno in Vzhodno Prusko. Srednjememška republika naj bi obsegala vse ostale osrednje nemške države, kraljevino Saško, Branibor, Slezijo, Poznanjsko.

List beleži, da je nemški zahod pričel prvi z novim korakom, in da naj sledi ostala Nemčija, ker s sedanjo revolucijsko Nemčijo ententa pač ne bo sklenila miru. Ententa bi tudi ne dopustila, da se ustanovi ena sama nemška republika, ki bi obsegala tudi Nemško Avstrijo in bi štela 90 milijonov prebivalcev. Nove državne tvorbe v navedenem smislu priporočajo tudi zastopniki ententnega časopisa. Štiri nemške republike so edino močnega pot, da se reši Nemčija pred berlinskimi boljševizmom.

Predlog je tembolj zanimiv, ker ga priporoča »Kölnische Volkszeitung«, ki je med vojsko, žal, se zelo zelo ogrevala za sanjave velenemške načrte, ki se jih sicer še ni popolnoma otrešla, ker urisuje v svoj objavljeni zemljevid tudi pokrajine, do katerih imamo pravico Jugoslavlani, Čehoslavlani in Poljaki. Zanimalo bo morebiti naše bralce, da se je že zdavnaj pred sedanjem svetovno vojsko narod v nameravani porenski-westfalski republiki ogreval za Francijo in da je francosčina tam v tistih krajih občevalni jezik v srednjih meščanskih slojih. Za prusko nadoblast se pa pravzaprav razven junkerjev in aktivnega častniškega zbora ni nihče navduševal.

Dr. Solf odstopil.

Berlin, 17. decembra. (Lj. k. u.) Na današnji seji državne konference delavskih in vojaških svetov je bila sprejeta ostavka državnega tajnika dr. Solf. Kautzky, ki mu je bila poverjena naloga naj preišče akte državnega ministrstva, je poročal da ni mogel najti nikakega sledu, da bi bil izginil kak akt. Rekel je, da rabimo naprej prelinirani mir in potem hitri definitivni mir. Predlog, naj se ponovno glasuje, ali je pripustiti Liebknechtu in Rozo Luxemburgovo na mirovno konferenco a posvetovalnim glasom, je bil s pretežno večino odklonjen. Nadaljnja razprava se je odgodila na jutri.

Revolucija v Nemčiji.

Berlin, 16. decembra. (Lj. k. u., KB.) Kakor poročajo večerniki, se je ob dveh popoldne pomikal sprevod stavkajočih delavcev z Liebknechtom in Rozo Luxemburgovo na čelu z rdečimi zastavicami proti poslanski zbornici. Množica je ogorčeno vzklikala, ko je izvedela, da je kongres odklonil zahtevo odposlanstva demonstrantov, dovoliti Liebknechtu in Luxemburgovi dostop k posvetovalnim. Neki govornik je izjavil, da bi utegnili sveti skieniti sklicanje narodne skupščine. Stvar proletarijata je, da v očigled tej možnosti ukrene vse potrebno. Obrčunalni smo s knezi in potentati, premašli bodemo tudi narodno skupščino. Nato je govoril Liebknecht in zahteval razoroženje častnikov in generalov in ustvaritev rdeče garde. Pravo gnezdo protirevolucije je vlada entente: Scheidemann in Haaseja. Sedaj je Nemčija kapitalistična republika. Ne smemo dopustiti nikake narodne skupščine, marveč le oblast delavskega in vojaškega sveta. Kongres mora podati ruskim bratom svojo bratsko roko. Končno je Liebknecht zahteval vesoljno revolucijo in združitev proletarijata vseh dežel. Od poslanske zbornice se je pomikal sprevod demonstrantov proti ruskemu poslanstvu v ulici Unter den Linden, kjer je Liebknecht v govoru zahteval, naj se Rusi povabijo h konferenci svetov.

Berlin, 17. decembra. (Lj. k. u., KB.) Kakor poroča »Abend«, se je v Neuköllnu seja špartakovskega delavskega in vojaškega sveta, ki je nepostavno prevzel upravo v Neuköllnu, prekinila, ker je dospela vest, da hoče 64. polk ob petih popoldne s silo razgnati sejo. Hkrati je dospela vest, da so čete že zasedle delavsko tajništvo. Vsled tega so šli udeleženci seje tjakaj, da preprečijo zasedbo. Vojaški iz Berlina in frontne čete so zasedli Mestni dom, redarstveno predsedništvo in vsa druga javna poslopja. Zbranih je mnogo čet, tako da so vsi protiukrepi brezuspešni.

Belgrad, 17. Srbski vojni tiskovni urad javlja: Protirevolucionarno gibanje grozi, da povzroči v Berlinu meščansko vojno. Narod

zahteva, da ententine čete zasedejo važne točke v Nemčiji, med njimi Berlin. — Od druge strani pa poročajo, da sta 9. decembra v Berlinu ena saperska divizija ter divizija konjeniške garde prisegli zvestobo nemški republiki in njeni provizorični vladi.

Izgredi v Draždanih.

Berlin, 17. decembra. (Lj. k. u.) »Berliner Tageblatt« poroča: V Draždanih je prišlo v nedeljo ponoči zopet do krvavih izgredov, ki so jih povzročili špartakovci. Oddanih je bilo tudi mnogo strelav. Devet oseb je bilo ubitih, 40 težko ranjenih.

Trierska pogodba.

Pariz, 16. (Lj. k. u.) Agence Havas poroča: Ob podaljšanju premirja v Trierju podpisani finančni protokol ima nastopne določbe: 1. Nemčija ne sme ne s svojimi kovinami, ne z vrednostnimi papirji, ne s terjatvami v inozemstvu, ne z inozemskimi neprimičnimi posesti razpolagati, najsi bodo v rokah vlade ali v javnih blaginjah, ali pri zasebnikih ali družbah, preden se ne domeni z zavezniki; 2. Nemčija mora z zavezniki ukreniti vse potrebno, da se povrnejo interesentom v ozemlju, zasedenem po Nemčih, izgubljeni ali pa ukradeni vrednostni papirji in zaplenjena posestva; 3. Nemčija se zaveže z gotovimi pogodbami, da prebivalstvu Alzacije in Lorene ob plačnem roku izplača vse terjatve in da ne bo temu prebivalstvu ovirala prostega razpolaganja s svojim imetjem v Nemčiji.

Francoska vlada v Alzaciji.

Belgrad, 17. (Srbski vojni tiskovni urad.) V francoskem parlamentu sta poročala Clemenceau in Dechanel o utisih svojega triumfalnega potovanja po Alzaciji in Loreni. Parlament je vzel poročilo z odobravanjem na znanje. Sprejem francoske vlade v Strassburgu je imel triumfalen značaj. Vse hiše so bile v zastavah. Deževalo je cvetje. Navzoča so bila vsa društva. 2000 mladih deklet v narodnih nošah se je udeleževalo sprejema.

Ententa zaseda Nemčijo.

Belgrad, 17. (Srbski vojni tiskovni urad.) Dne 11. t. m. so vkorakale prve francoske čete v Mainz. General Leconte, poveljnik 33. armadnega zbora, je prijel v mesto na čelu konjeniškega švadrona in 237. pešpolka.

Angleška kavalarija je došla v Bonn ter zasedla most čez Reno. Ameriške okupacijske čete so zasedle Koblenz in dne 13. decembra prekoračile Reno. Tega dne so Američani prevzeli popolno kontrolo.

Korupcija v Berlinu.

Berlin, 18. dec. Meščansko časopisje poroča, da je porabil delavski in vojaški svet do zdaj 18 milijonov mark, o katerih ni znano, za kaj so jih porabili. Predsednik izvršilnega sveta Rihard Müller si je dal izplačati zase, za svojo ženo in otroke predumeja v višini 80.000 mark.

Viljem II.

Pariz, 17. Nizozemski ministrski predsednik je izjavil, da ne morejo kratiti nemškemu cesarju Viljemu pravice azila. Nizozemski vladi bi bilo ljubše, ko bi Viljem sploh ne bil prišel na Nizozemsko. Sicer je pa njegovo bivanje na Nizozemskem itak le začasno.

Haag, 17. Nizozemski listi nadaljujejo svojo propagando zoper bivanje Viljema na Nizozemskem. Pozivljajo vlado, naj odstrani Viljema in njegovo rodbino.

Rusko zlato v Parizu.

Berlin, 16. decembra. (Lj. k. u.) Rusko zlato ki ga morajo Nemci glasom točke 19. v pogodbi za premirje oddati je dospelo 7. decembra v Pariz. Spremljali so ga štirje nemški izvedenci in se nastanili na nemškem poslanstvu v Parizu. Predaja in preiskovanje zlata bosta trajala dlje časa.

Razna poročila.

Zveza narodov.

Amsterdam, 16. decembra. (Lj. kor. urad.) V članku o zvezi narodov veli »Standard«: Sedaj ne streme po nič drugem, nego ustvariti močno zvezo med narodi. Narodi, ki so za vojne tvorili entento, se hočejo tudi po miru združiti v zvezo in hočejo trajno utrditi svojo moč in oblast na kopnem in na morju. Kar je zunaj entente, se mora klanjati tem narodom in se ravnati po njihovih določbah. To pa nasprotuje težnjam zveze narodov.

Demonstracije v Parizu.

Bern, 16. edecembra. (Lj. k. u.) Francoski listi poročajo: V torek popoldne se je zbrala v Parizu na skrajnem koncu Boulevarda in na Montmartru velika množica vojnih pobablencev in se je strnila v sprevod, ki se je jel z vzklikanjem pomikati po ulicah. Občinstvo ni odobravalo nastopa demonstrantov, zlasti ker so mnogi nosili tablice z napisi: »Dol z vojno! Zivio Wilson!« Demonstranti so skušali prodreti do Wilsonovega stanovanja. V Rue de Raonne se jim je posrečilo prodreti policijski kordon zavrnili jih je pa republikanska garda pred predsednikovim stanovanjem. Sprevod se je nato proti večeru pomikal proti Place della Republique, kjer so demonstrirali z vskliki: »Živel mir! Dol z vojno!« Prepevali so tudi delavsko pesem. Prišlo je do spopada z redarji in republikansko gardo, ki je nastopala zelo brutalno in aretirala štiri osebe. Več oseb je bilo ranjenih.

Venizelos v Parizu.

Belgrad, 17. Belgrajski vojni tiskovni urad poroča: Venizelos in Politis sta 12. t. m. dospela v Pariz.

Ameriška mornarica se vrnila domov.

Amsterdam, 17. (Lj. k. u.) »Central News« poročajo, da je ameriško vojno brodovje zapustilo angleško vodovje in se povrnilo v domovino.

Rumunska vlada.

Jassy, 17. decembra. Bratunju je imenovan za ministrskega predsednika.

Morilec portugalskega predsednika.

Amsterdam, 17. (Lj. k. u.) Kakor doznava »Central News« iz Lizbone, se imenuje morilec predsednika Josepe Rodriguez de Aro in je po poklicu trgovski pomočnik. Izjavil je, da hoče imenovati tudi svoje skrivnice.

Iz južne Afrike.

Rotterdam, 16. decembra. (Lj. k. u.) Po listu »Nieuwe Rotterdamse Courant« poročajo »Times« iz Kapstadta z dne 10. t. m.: Nacionalisti so izjavili, da se bo 16. decembra v Bloemfonteinu na kongresu razpravljalo o tem, da bi poslali odposlanstvo v Evropo, ki naj bi se potegovalo za neodvisnost kapske province, Transvaala, Natala in države Oranje.

Stroški znašajo 10.000 funtov šterlingov in se bodo pokrili s prostovoljnimi prispevki.

Dnevne novice.

— Rojstni dan regenta Aleksandra. Dne 17. decembra je praznoval regent Aleksander svoj rojstni dan. Narodna vlada mu je odposlala ob tej priliki sledeče brzojavno čestitko: Njegovi Kraljevi Visokosti regentu Aleksandru, Beograd. Narodna vlada SHS v Ljubljani sporoča Vaši Kraljevi Visokosti ob priliki Vašega rojstnega dneva najprišnejše čestitke. Ko praznuje slovenski narod prikrat Vaš rojstni dan, izreka iskreno željo, naj vam dodeli Bog mnogo let srečnega in blagoslovljenega vladanja. — Predsednik Pogačnik.

— Slovenska dijaška menza na Dunaju. Pod tem naslovom so se zbirali v Ljubljani o počitnicah prispevki in nabralo se je baje okoli 9000 K denarja in nekaj živil. Natančnih podatkov ni bilo še nikjer objavljenih; pričakovati bi bilo, da se naša javnost, predvsem naše dijaštvo, o tem javnem skladu obvesti potom izkazov v dnevnem časopisju. Sklepati bi bilo tudi treba, kako se naj porabi ta slovenskemu dijaštvu namenjeni denar. Slovensko občinstvo in dijaštvo ima pravico zahtevati natančno poročilo od pripravljalnega odbora, posebno še, ker se menza na Dunaju ni mogla ustanoviti in denar leži mrtvo naložen pri odboru.

— Vojni kurat Ludovik Šavelj, Gradec, Mariengasse šte. 48, je v italijanskem ujetništvu.

— Poverjenik za javna dela in obrt ing. V. Remec radi boleznj do preklica ne sprejema strank.

— Imenovanje. Narodna vlada SHS je imenovala poštne kontrolorja Božidara Keile in poštne nadoficijala I. razreda Josipa Grudna v Ljubljani za poštne nadkontrolorja istotam.

— Odbor okrajnega Narodnega sveta v Litiji za okraj Litija protestira z vso odločnostjo proti okupaciji jugoslovanskega ozemlja po Italijanih in prosi Narodni svet, Narodno vlado in vse činitele jugoslovanskega ujedinjenega naroda, da se z vsemi silami zavzame za to, da Italijani čimprej izpraznijo okupirano jugoslovansko ozemlje in se isto ujedini z jugoslovanskim državom.

— Hrvatsko časopisje. Glasilo hrvatskosrbske koalicije »Hrvatska Rijeka« ter dr. Novakov »Glas SHS« sta se združila.

— Vse štabne osebe jugoslovanskega pokolenja pripadajo, dokler se še niso odpuštile, še vedno vojni mornarici in so podrejene poveljstvu vojne mornarice v Zagrebu. Predvsem se pozivljajo vsi aktivni zdravniški vojne mornarice, da se takoj javijo poveljstvu za vojno mornarico v Zagrebu. To velja tudi za dotične, ki se že nahajajo v službi področja Narodne vlade v Ljubljani. — Poveljstvo vojne mornarice v Zagrebu.

— Prijava častnikov. Vsi na Kranjskem stalno bivajoči neaktivni častniki, vojaški uradniki in praporščaki prejšnje skupne vojske, domobranstva in črne vojske naj takoj pisмено javijo »Vojnemu dopolnilnemu poveljstvu v Ljubljani« sledeče podatke: ime, čin, polk, leto nabora ali prebiranja, rojstno leto, kraj in okraj, dalje pristojno občino in okraj, bivališče, svoj civilni poklic, letne dohodke, stan ter število otrok.

— Vsi slovenski zobozdravniki v Ljubljani, Mariboru, Ptujju in Celju se pozivljajo, da naznanijo zdravstvenemu referatu narodne brambe pogoje, pod katerimi bi bili pripravljeni v svoji privatni ordinaciji sprejemati ambulatorično-vojaške zobozdravniške slučaje.

— Civilna obleka padlih vojakov se odadaja samo proti potrditvi pristojne občine, da je mož res mrtve in da je prosilec upravičen civilno obleko umrlega sprejeti. — Kader ljubljanskega pešpolka.

— Iz laškega ujetništva. Kakor poroča »Tagespost« z dne 15. t. m., je narodno obrambno kidešno poveljstvo št. 2 (Volkswehrbataillonskommando Nr. 2) v Gradcu objavilo nekaj imen častnikov 27. pešpolka, ki se nahajajo v laškem ujetništvu v Campo concentramento v Castell d'Azzano, pokrajina Verona. Med njimi sta tudi nadporočnik in rezervni Ivan Pokorn iz Skofje Loke in poročnik v rezervi Josip Hafner.

— Kupčija s prešiči in teleti prosta. Kakor doznamo, je Narodna vlada SHS sklenila, da je zanaprej kupčija s prešiči in teleti prosta.

— Promet s plemensko govejo živino in z govejo živino v gospodarske namene je v območju Narodne vlade SHS v Ljubljani prost. Izvažati tako živino izven območja Narodne vlade SHS v Ljubljani more se samo z dovoljenjem te Narodne vlade. Ta naredba ne izpreminja nikakor predpisov o prometu s klavno živino in živinskih potovalnih listih. Vsled tega se odreja, da se vsaka prodaja in vsak nakup plemenske goveje živine ali goveje živine v gospodarske namene naznani županstvu in zaupniku »Vnovčevalnice za živino in masti«. Ljubljana, 16. dec. 1918. — Prelat Kalan s. r.

— Narodni dobrotnik. V Pragi je v starosti 80 let umrl mestni svetnik Jožef Vodička, ki je zapustil Matici školski 120.000 K.

Ljubljanske novice.

Ij V proslavo rojstnega dne njeg. kr. visokosti prestolonaslednika Aleksandra je bila danes ob desetih popoldne v stolnici slovesna služba božja, ki so se udeležili zastopniki vlade z uradništvom in veliko vernikov. Ob osmih jutraj se je v isti namen darovala v šentpeterski cerkvi vojaška maša za tukajšnje posadke.

Ij Slovensko katoliško akademično starešinstvo ima svoj sestanek v četrtek, dne 19. t. m. ob pol 8. uri zvečer v »Rožčah« v Unionu. — B. Remec.

Ij Dijaki-vojaki! Na zelo važen sestanek se vabijo vsi oni dijaki-vojaki, ki so absolvirali 7. gimnazijski odnosno 6. realni razred in bi v normalnih razmerah maturirali koncem tekočega šolskega leta. Prosi se, da se sestanka vsi prizadeji zanesljivo udeležijo. Sestanek se vrši v Narodni kavarni v četrtek, dne 19. t. m. ob pol 7. uri zvečer.

Ij Pisarna odseka za zasedeno slovensko ozemlje se nahaja na Dunajski cesti šte. 31 v bivših prostorih Žitnega zavoda. Vsak, ki potuje v zasedeno ozemlje ali prihaja iz njega, naj se tam zglaši.

Ij Stanovanjsko vprašanje v Ljubljani. V Ljubljani je nastalo stanovanjsko vprašanje akutno ter se skuša rešiti z različnimi nare-

bami. Vse naredbe pa se ne bodo mnogo hsnile. Stanovanjsko vprašanje se bo rešilo le z zgradbo novih stavb. Začasno pa bo stanovanjska miserija nekoliko odpravljena, če se porabijo za stanovanja poslopja, ki se dosedaj niso rabila v ta namen. To so predvsem vojašnice, n. pr. domobranska vojašnica, ki je največje poslopje v Ljubljani, prostorno in moderno zidana. S provizornimi adaptacijami bi se dale napraviti tudi zasilne kuhinje. V smislu novih naredb bi se dale pri dosedanjih stanovanjih pridobiti tudi le posamezne sebo brez pritlikin. Takih sob pa je v vojašnicah v izobilju in komednejših kot po privatnih stanovanjih jih. Zlasti naj bi vsi častniki stanovali po vojašnicah.

Prosveta.

pr Iz gledališke pisarne. Danes zvečer ob pol 8. uri opera »Prodana nevesta« za »C« abonement. — V četrtek 19. t. m. se ponovi Cankarjeva drama »Kralj na Betajnovi« za »B« abonement. Jožefa Kantorja igra Ignacij Borštnik. — V petek dne 20. t. m. ob pol 8. uri zvečer se vprizori prvič v sezoni Planquetteva opereta »Cornevilski zvonovi« za »A« abonement. — V soboto dne 21. t. m. ob pol 8. uri zvečer »Kralj na Betajnovi« za Ignacijem Borštnikom v vlogi Jožefa Kantorja za »C« abonement. — V nedeljo dne 22. t. m. ob 2. uri popoldne se ponovi Jakob Spicarjeva otroška igra »Pogumni Tonček« za »A« abonement. — Zvečer ob pol 8. uri »Prodana nevesta« izven abonementa. — V ponedeljek dne 23. t. m. se ponovi opereta »Cornevilski zvonovi« za »B« abonement. — V torek na sveti večer ostane gledališče zaprto. — V sredo dne 25. t. m. ob 2. uri popoldne otroška igra »Pogumni Tonček« za »B« abonement. Zvečer ob pol 8. uri opereta »Cornevilski zvonovi« za »C« abonement. — V četrtek dne 26. t. m. popoldne ob pol 3. uri opereta »Michuievi hčerki« izven abonementa. — Zvečer ob pol 8. uri »Prodana nevesta« za »A« abonement. — Kolikor je sedaj razvidno, obvelja ta repertoar za bodoči teden, vendar pa so možne razne zapreke ali nenadne izpremembe, ki utegnejo predstojeto razporedbo predručati. — P. n. občinstvo naj blagovolji zato upoštevati eventualne izpremembe, ki bodo seveda takoj objavljene v časopisju.

pr Gostovanje Ignacija Borštnika v Cankarjevem »Kralju na Betajnovi«. Ivan Cankar je zatisnil trudne oči za večno in njegova noga ne hodi več po kamenju blatne doline Sentflorjanske. Sinoči pa nas je njegov genij popeljal v Betajnovo in dal za poltretjo uro okusiti prelesto poezijo, ki nam jo je v glavni ulogi tolmačil gost iz Zagreba Nace Borštnik. Kantor je moderna naturalistična figura, ki je porojena iz Nietzscheja in presajena na slovenska tla. Borštnik je z vso umetniško vneemo vodil Kantorja preko pečin nastitstva, trenotne resignacije, strahovlade, samovolje in imperialističnega egoizma. Tu je prehajala ena niansa v drugo, neprijetno, neiskano, ponajveč z maleukostnimi sredstvi v mimiki in govoru. Ravno v tem tiči Borštnikova eminentna umetnost, da ne veš, da si v gledišču, ampak da misliš, da sam doživljaš, kar slišiš kot razodetje raz o der. Vse naravno, vse brez patosa, brez afekta, ki bi bil iskan. Zatrepeče z očmi in roka se mu konvulzivno strese in zopet je v sredi stavka miren, da ga konča s satanstvom pritajene strasti. Njegov Kantor ni brutalen, kot si ga mislim jaz, in vendar je tako resničen, da smo ga zasovražili, kljub uglajenosti igranja. In to je umetnost, da nas umetnik siloma potegne za seboj in nam ne da možnosti, da razmišljamo, kako in kaj. — Da je imel gost okrog sebe izglajeno igranje, bi bil prišel še bolj do veljave. Ne rečem, da je bila predstava v celoti pod srednjo mero; a nezanje ulog v začetku igre, »realistično« igranje Cankarjevih »sanj«, mestoma docela napačno pojmovana kreacija, ngaganje ali nepazljivost elektricarja, to vse so faktorji, ki jih je staviti na nek račun, na katerega, ne vem. Nina je pristna Cankarjeva stvaritev, poteleseno hrepenenje, porojeno iz sanj. Nežna kot roža, čuteča kot pomladni dih. Sariočeva jo je za moj okus rešila brezhibno. Ustvarila si jo je kot bajko, ki lebdi za ped nad zemljo. Breztelesno in nadzemsko, eterično je prenesla Nino na oder in kot rahel dih je odplavala za Maksom. Mala uloga Lužarice (Juvanove) je bila v maski in igri umetniško dovršena. Deranzirani lasje, ruta okrog vratu, vsa strast sovražeče matere lačnih otrok, ves k tlom tlačjen ponos, ki eruptivno izbruhne; vse tako naravno, do zadnje črte v maski, da smo si samo želeli škoda, da Cankar sam ni videl te kreacije. Enako dober je bil Rasbergerjev Krnec, sarža, ki je lahko igralec na njo tako ponosen, kot smo jo bili mi veseli. Maksov Zeleznik je morda najtežja figura v celi igri. To je pisateljev resoner, Cankar sam. Jaz bi svetoval sploh Cankarjevo masko, ker je Maks tista nepokvarjena, poštena duša, ki je kvintesenca Cankarjevih junakov. V prvem dejanju ga je sama pesena, v drugem je presajen na realna tla. In tega prehoda nismo opazili; podušebljene, eterične kreacije nam Zeleznik ni znal zvrstiti v eno samo litino. Zato je bil samo mestoma dober. Hvalimo pa, da ni nikdar zašel v deklaracijo in ekstazo, kar je pri tej ulogi prav nevarno. Pa svoje dni tudi Boleška ni bil brezhiben, ker igralci-ljudje, ki bi golo poezijo res dali kot poezijo, so pač tako redki, kot prava poezija sama. Bukskova (Hana) je iz svoje nad vse pasivne uloge, iz katere se sploh ne da nič narediti, v maski in igri storila več, kot je sploh mogoče. Bratinov sodnik dober v maski, je bil v igri slab. Francka (Marjanovič) nam ni ugajala, ker je v gestah in značaju bila taka kot Majda, dasi Francka nima niti enega Majdinega lasa na sebi. Cankarjev župnik je potelesena dobrodušnost, lahkovernost, poštenje, človek, ki ga vse izkorišča, a je v srečo blag do iskrenosti. Danilo ni niti ene teh karakternih točk župnikovega značaja verjetno in naravno izdelal. Bernotovo igranje je prav umestno karakteriziral sodnik v zadnjem dejanju. Otroci, katerih igra je vsled aktivnih zaključkov silno važna, so bili že dostikrat boljši. Upamo, da bo repriza še boljša, kot je bila premijera, dasi je bila ta v celoti prav čedna. A. R.

Vestnik S. K. S. Z.

Ij Zveza Orlov (odsek za naraščaj) ima sejo v četrtek, dne 19. decembra točno ob 3. uri popoldne v Katoliški tiskarni, III. nadstropje.

* Krščansko-socialna zveza, in sicer ženski oddelek, uprizori v nedeljo, dne 22. t. m., gledališko predstavo v ljudskem domu. Igrala se bo Anton Medvedova žaloigra »Za pravdo

in srce». Začetek ob 6. uri zvečer konec po 9. uri zvečer. Blagajna se odpre na dan predstave ob 5. uri popoldne. V predprodaji se dobe vstopnice v osrednji pisarni S. K. S. Z. Ljudski dom, dva dni pred predstavo od 2. do 4. ure popoldne. — Ker je namenjen čisti dobiček za razširjenje izobraževalnega dela, so preplačila kar najbolj dobrodošla.

* Zveza Orlov, odsek za ljudsko- in srednješolski naraščaj, ima sejo v četrtek, 19. t. m., ob treh popoldne v zvezini pisarni, Katoliška tiskarna, III. nadstropje.

* Predsedstvo Zveze Orlov vabi svoje članke in članke vadiateljskega zbora k skupni seji, ki se vrši v četrtek, 19. t. m., točno ob 7. uri zvečer v zvezini pisarni. Na dnevnem redu

je: Vadiateljski tečaj in občni zbor Zveze Orlov. Prosi se obilne udeležbe.

* Zagorje ob Savi. Po nasvetu »Zveze Orlov« se je tudi pri nas v Zagorju poživilo delovanje telovadnega odseka, ki je počivalo ves dolgi čas svetovne vojne. Na praznik M. B., 8. decembra, je večina članov pristopila k sv. obhajilu. Popoldne pa se je vršil dobro obiskan občni zbor tukajšnjega telovadnega odseka, ki šteje začasno 30 članov, katero število, upamo, da se bo v kratkem še pomnožilo. Na obnem zboru se je pojasnil bratom »Orlom« pomen in namen orlovske organizacije. Splošno se je opazilo med fanti veliko veselje do orlovske organizacije in upati je, da se bo odsek lepo razvijal.

Gruden: Spomini na Francoze. Matica Slovenska je pred leti izdala poziv, naj se zbero in zabeležijo ljudski spomini na francoske čase. Evo, pošiljamo širši javnosti knjigo, ki bo vzbudila pozornost ljudstva. V Grudnovi zgodovinski skici imamo plastično sliko vsega tega, kar so Francozi za nas storili. Vzbudili so narod k zavesti. V isti knjigi je zbranih še nekaj drugih kulturno-zgodovinskih spisov, ki bodo brezdomno pritegnili zanimanje čitaločega bralca. Knjiga stane 3 K 30 vin. in se dobi v Katoliški knjigarni in Ljubljani.

Izgubila se je ročna torbica z zlatimi uhani in enim ključem. Pošteni najditelj naj

jo odda Mariji Novak pri g. Šubert, Valva-zorjev trg 7, III.

Našla se je manjša vsota denarja. Dobi se v Hrenovi ulici št. 17 pri g. Korenčanu.

Zgubljen. Uboga potovka z Gorenjskega je v ponedeljek 16 t. m. zgubila na poti blizu Katoliške tiskarne velik zavitek s perilom. Prosi se lepo, da ga najditelj proti nagradi odda v trgovini Eberle v Selenburgovi ulici. Potovka je reva in bo morala perilo plačati.

lj Našla se je večerj dopoldne manjša vsota denarja. Dobi se: Mestni trg 3, II.

Kje se nahaja sedaj Martin (Tinca) Pungarčar, doma od Mokronoga na Dol. Poizveduje zanj Franc Pirnat, sodavčar v Novi vasi, p. Vič pri Ljubljani, ki povrne stroške.

Karbid je zopet v vsaki množini na razpolago v trgovini z železni-ko Breznik & Fritsch v Ljubljani, Sv. Petra cesta št. 17.

Sodi. 7 sodov po 1500 litrov se prodaja. Ponudbe naj se pošiljajo na upravo »Slovenca« pod št. 4970.

Vino ima v zalogi in nudi Ivan Ogrin, vinska veletrgovina, Laverca pri Ljubljani.

Fotograf. aparat, dobro ohranjen, se kupi. Oblika 10x15 z dobro optiko. Ponudbe z navedbo cene sprejema uprava lista pod šifro »Aparat«.

Večji lokali se dajo v najem na Resljevi cesti št. 4. Vpraša naj se pri Ad. Hauptmannu v Ljubljani Sv. Petra cesta 39.

Prodaja. 6 mladičev po sedem tednov starih. — Več pri: Fani Birtič, Laverca pri Ljubljani.

Jos. Petelin, Ljubljana Sv. Petra nasip št. 7. Zaloga silvalnih strojev in njih posameznih delov, igel in olja, ter drugega galante-rijskega in modnega blaga, se priporoča slavn. občinstvu. Istotam se prodaja steklo za izložbene omare (belgijsko steklo), kompletno z valjčnimi zastori, mere: 135x184, 63x184, 59x184, in ena rabljena 90x162. Kupi se: nacionalna registrirna blagajna, novejši model. 4713

Zenitna ponudba. Milnar, 26 let star, želi spoznati gospodično ali mlado vdovo, ki ima mlit kot last ali v najem. Ozira se samo na resne ponudbe, katere naj se blagovoli poslati na upravnistvo tega lista pod šifro Mladil milnar 4982.

Kupujem prave suhe gobe! Prodajam: kremo za čevlje v kovinskih do-za-h, doze po K 15.—, tuc, mast za čevlje, čevlje z lesenimi in usnatimi podplati, sirkeve in žimnate krtiče, toaletno milo, kolomaz, tržne torbice, lesene in porcelanaste pipe, pralni prašek itd. po najnižjih cenah. Izvrstno lansko vino, borovničar, slivovko, tropinjevec, čajni gum, kavni in čajni nadomestek že sladkan. M. RANT, Kranj.

Pričijo krmo pripravljajo trgovina s se-meni Sever & Komp. Ljubljana, Marijin trg št. 8.

Pletiva za mlinska sita (pajtlje) najboljše dobite v trgovini Kolodvorska alica 35, Ljubljana.

Blapac h konjem dobi službo pri stro-jilni tovarni Samsa & Co. v Ljubljani, Metelkova ul. 4.

Kontoristinija, samostojna moč, zmožna knjigovodstva, korespondence, tenospisja, slovenskega in nemškega jezika se sprejme takoj pri tvrdki Gorčar & Leskovšek v Celju.

Trgovski pomočnik, 27 letni, z dobrimi mešane stroke, išče službo. Naslov pove uprava tega lista pod št. 5072.

Prodajalka, značajna, zmožna sloven-ske in nemške jezikovne, se želi zaposliti v trgovini s papirjem, oziroma v knji-garni v Ljubljani ali Zagrebu. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 5077 Značajnost.

Restavracija ali gostilna z mesarijo pri kakih tovarnih ali v trgu se sprejme v najem. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod št. 5073.

Prilična prodaja finih perzijskih in namiznih pregrinj pri tvrdki Benedikt & Co., Ljubljana, Prešernova ulica.

Opremljeno soba v bližini Ambrožev-ga trga išče takoj gospodična. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod šifro: »Opremljena«.

Organist in cerkvenik se sprejme pri Prozanjani, pošta Litija.

Tih družabnik s kapitalom se išče za trgovsko podjetje. Ponudbe pod »Družabnik« na upravnistvo »Slovenca«.

Čevlje z lesenimi podplati (coklje) v velikih imamo v zalogi. Cenike pošilja-mo zastoj, kot vzorec pa 1 par po poštnem povzetju. Na zahtevo povzro-čujemo tudi več parov. Čevljarstva za-druga iz Mirna, sedaj Vrbovec, pošta Muzirje, Stajersko.

Kot praktikant želi mesta za letni mla-denič, absolvent kme-tijske šole z dobrim uspehom, inteli-gentnega značaja, prost volje, vesel slovenskega, hrvaškega in nemškega jezika. Najraje gre na kako večje po-sestvo. Cenjene ponudbe z navedbo po-zevja na upravo lista pod »Praktikant« 5118.

Tipkarico in tesnopisko, izurjeno, sprej-me takoj, Zveza jugoslovanskih železničarjev. Plača po dogovoru. Oglasi se je v četrtek od 5.—6. ure zvečer v »Narodnem domu« pritličje, levo.

Zenitna ponudba. Vdovec 40 let star, pohištvo in 3000 K denarja, zidar-ki polir. Želi poročiti gospodično ali vdo-vo brez otrok v starosti 28—35 let z malim posestvom, kmetijo, gostilno ali spec. trgovino, najraje v domačem kamniškem okraju. Cenjene ponudbe do 31. decembra, pod šifro »Vdovec« 5129 na upravo »Slovenca«.

Prodaja. prav po ceni: novo kolo (Puch) s še staro pnevmati-ko, dalje lestence, stoječa elektr. sve-tilka, 200 m elektr. žice, 50 vreč, 10 kg motvoza, blaga (čajna) za moško obleko, železna peč, otroški voziček, par čevljev na zadrge št. 41, par škornjev št. 40, 40 m dolga vrv. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 5113.

Krava, dobra mlekarica, lepa mlada, je naprodaj pri Ivanu S. arin na Glincah pri Ljubljani.

Psica-ptičarka zelo lepe zunanosti, 6 mesecev stara, vajena snage, se prodaja radi pomanjkanja kr-me. Vpraša naj se pri g. Praunseis, Dunajska cesta št. 66.

Moška obleka, velika, suknena, nova, je naprodaj. Naslov se izve pri upravi »Slovenca« pod št. 5114.

Mizarski vajenec se takoj sprejme. Več se izve na Kongres-nem trgu št. 5 v trgovini.

Kuharica išče s 1. januarjem primerne službe kot samostojna gospo-dinja. Srednjih let, zmožna in vešča tudi večjega kuhanja. Gre tudi v kako manjšo, linejšo hišo k samski osebi, tudi izven Ljubljane. Naslov pove uprava lista pod št. 5127.

Gostilna, dobro idoča, najraje v Ljubljani, ali v bližini Ljubljane, event. tudi na deželi, se sprejme v najem ali na račun. Naslov pove uprava »Slovenca« pod šifro: »Gospodična želi gostilno«.

Gospodična, večja slovenskega in nem-skega jezika želi priti h kakih rodbini z otroki. Gre tudi brez-plačno. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 5119.

Kupim gosli, cele ali 3/4, cenejše vrste. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Gosli«.

Dva revizorja sprejme v službo Za-družna zveza v Ljubljani. Ponudbe z navedbo strokovnega znanja, plačilnih zahtevkov ter s krat-kim opisom doseženega službovanja naj se pošljejo do 25. decembra t. l.

Kopalna banja se kupi. Ponudbe z na-vedbo cene je oddati upravi »Slovenca« pod šifro »banja«.

1 ali 2 opremljeni sobi, event. z upora-bo kuhinje, bo kuhinje v Siskli, na Bleiweisovi, Marije Terezije cesti ali v bližini, rabim čim prej. Po-nudbe na upravo lista pod šifro »K. 3.«

Psica, mlada, bela, s črnimi progami, srednje velikosti, prepelčarske pasme, se je zatekla. — Sliši na ime »Zorka«. Odda naj se proti nagradi v Prišojni ulici št. 6, Ljubljana. 5117

Mlad gospod s trgovsko in gospodar-sko naobrazbo in neoma-deževano preteklostjo, se želi priženiti na posestvo ali trgovino. Le resne po-nudbe s sliko, ki se takoj vrne, se sprej-mejo pod šifro »A. K. 27« na upravo lista. Tajnost zanjmenjena. 5101

Pripravno božično darilo! Prodajam le-po, novo preprogo za obednico in več različnih servisov po zmerni cen. — Kje, pove upravnistvo tega lista pod št. 5099.

Prilična darila za božič. fine perzijske preproge, zastori in mizna pogrinjala pri tvrdki Benedikt & Co. Ljubljana, Prešernova ulica. 5075

Slovenci pozor! Zaradi starosti prodam svojo tovarno za izdelovanje lesenih predmetov (stolov) itd. ter dobro idočo ŽAGO z izvrstno vodno močjo, blizu mesta in dveh železniških postaj na Spod. Stajerskem. Naslov pove upravnistvo »SLOVENCA« pod številko 5002.

Popolnoma belo platno morete dobiti z uporabo našega izbornega luga PRAŠEK ZA PLATNO. Velik prihranek in malo truda pri pranju. 1 zavoj 150 gramov K 1.—, 450 gramov K 2.—50. Najmanj se more naročiti 10 zavojev! Pri naročilu 5 kg popusti! Razpošilja se po povzetju. Prodajalci dobe posust. Zavod za izvoz M. Junker, Zagreb 39, Petrin-jeva 3 III. 711.23-27.

Prodaja. zimski jopci in moški čevlji naprodaj v Sodni ulici št. 3, III. nadstropje, vrata 8.

Mesto vsakega posebnega obvestila.

Potrjim srecem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znanec, da je naš iskreno ljubljani sin, ozi. brat, svak, stric, velečastiti gospod

Msgr. dr. Evgen Lampe stolni kanonik, doktor teolo-gije, komornik Nj. Svetosti

dne 16. decembra 1918 ob 7. uri zjutraj po prejetih sv. zakramen-tih za umirajočega mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb drugega rajnika bo v sredo, dne 18. decembra ob 3. uri popoldne iz stolnega župnišča, Semeniška ulica 2. Drugega rajnika pripravimo v pobožno molitev.

V LJUBLJANI, 17. dec. 1918.

Zalujajoče rodbine: Lampe, Melliwa, Žilih.

Umrl je v Pazinu v Istri okrog 1. decembra t. l. naš dragi srčno ljubljani sin in brat

Jože Volaušek nadgeometer.

Španska bolezen ga je spravi-la v prerani grob. Natanejših podatkov ra-di sedaj tam vladajočih raz-mer se nismo dobili.

Prežalostno to vest nazna-njamo vsem sorodnikom, pri-jateljem in znanec.

Žalujajoča rodbina Volaušek.

Radna pri Sevnici, 16. dec. 1918.

Naznanilo in priporočilo.

Vljudno naznanjam, da sem se vrnil od vojakov in zopet izvršujem svojo obit ter se slav. občinstvu priporočam.

FRANC BEDINA, dinamikarski mojster v Kranju št. 6.

Jutri, v četrtek, 19. t. m. zvečer

KONCERT v vinski kleti »Pri Maliču« — nasproti glavne pošte.

SERPE svilnate (sanžan) RUKE volnene in zametaste od 40 K dalje na primernejša

darila za božič in novo leto

Volneno blago za ženska obla-ke in bluze, kamrik za predpasnike Ni papirnato, ampak pravo blago! Manufakturna in konfekcijska trgovina S. Kosér, Ljubljana, Kolodvor. ul. 24.

Klavirje, harmonije in vse glasbene instrumente prodaja in izposoja Alfonz Breznik, Ljubljana, Kongresni trg št. 15.

ZA BOŽIČ IN NOVO LETO priporoča

fotografske umetniške slike A. BERTHOLD, fotografski umetniški zavod LJUBLJANA, SODNA ULICA 13.

„Ljudska posojilnica v Ljubljani“

naznanja s tem, da bode od 1. januar-ja naprej do preklica obrestovalna vloga na hranilihih knjižnicah

po čistih 3 1/4 % ter lahko oni vložniki, ki ne bi bili zadovoljni s tem obrestovanjem, svoje vloge dvignejo. Rentni davek plačuje posojilnica sama.

V Ljubljani, dne 12. decembra 1918.

Razglas.

Na podlagi naredbe celokupne Na-rodne vlade z dne 6. decembra 1918, št. 180, ki daje občinam pravico, da pose-zajo po stanovanjih, in ki je bila z na-redbo poverjenistva za socialno skrb-stvo z dne 6. decembra 1918, št. 181, uve-ljavljena za občine: mesto ljubljansko, Moste, Vič in Zgornjo Sisko, katere ob-čine tvorijo glede dvojnih stanovanj enoten stanovanjski okoliš, se odreja in razglasa sledeče:

1. Kdor ima v navedenih občinah kot enotnem stanovanjskem okolišu dvoje ali več stanovanj, mora to na-znaniti vsaki občini, v kateri ima eno ali drugo teh stanovanj, vsa svoja sta-novanja, in sicer tekom osmih dni po tem razglasu. To naznanilo mora vsebo-vati: ime in stan imetnika stanovanja, ime in naslov hišnih lastnikov ali njih pooblaščenec, pri stanovanjih, odda-nih v celoti ali delno v podnajem, pa še ime in stan dotičnega podnajemnika, nadalje označbo vsakega stanovanja, obseg (posamezne dele), najemnine, od-povedno dobo in odpovedni rok; pri stanovanjih, oddanih v najem za dolo-čeno dobo, in pri tistih, ki so že odpove-dana, pa izpovedbo, kdaj poteče na-jemno razmerje.

Tako naznanilo morajo podati tudi svoji tistega, čegar je stanovanje, ako žive z njim v skupnem gospodarstvu in imajo v občini ali v stanovanjskem okolišu še posebej svoje stanovanje.

V naznanilu je povedati, katero sta-novanje potrebuje naznanilec zase. Če trdi, da potrebuje zase več nego eno stanovanje, mora to potrebo utemeljiti in navesti, katero stanovanje si izvoli.

2. V istem roku je naznaniti občins-kemu uradu:

a) vsa stanovanja, ki že vsaj štiri tedne služijo edinole za shrambo stvari, ali katera so sicer opremljena kot stanovanja, pa v resnici ne stanuje nihče v njih;

b) vsa stanovanja, ki se redno upo-rabljajo le nerazmerno kratek čas v letu;

c) vsa stanovanja s štirimi ali več stanovanjskimi prostori, ako je teh število vsaj za dva večje nego število stanovalcev brez služab-ništa. V to število ni računati kuhinji, prednih, kopalnih in po-selskih sob ter drugih stranskih prostorov, niti ne prostorov, v katerih stanujejo podnajemniki.

Naznanilo pod a) in b) podati ima hišni lastnik, oziroma njegov poobla-ščene, naznanilo pod c) pa imetnik stanovanja.

Naznanila pod 1. in 2. so kolka pro-sta. Kdor bi naznanil pod 1. in 2., ne podal pravočasno, je po politični ob-lasti (mesnem magistratu) kazniv z globo do 5000 kron ali z zaporom do šestih tednov.

Mestni magistrat ljubljanski, dne 12. decembra 1918.

P. n. občinstvu v mestu in na deželi uljudno priporočamo svojo

izbrano zalogo najfinejših čevljev za dame in gospode.

Strogo solidno in trpežno blago. Vse oblike in barve. Najelegantnejša izvršba. Cene zmerno. Postrežba točna. Tvrdka I. BLAS, Ljubljana, Miklošičeva cesta 16 (v bližini hotela UNION in sodne palače).

BARVE ZA OBLEKE

v priznani najboljši in zanesljivi kakovosti.

Vse vrste barv, suhih in oljnatih, mavec (gips), maslinec (Federweiß), strojno olje, prašno olje, karbolinej, steklarski in mizarski klej, ple-skarske, slikarske in zidarske čopiče, kakor tudi druge v to stroko spadajoče predmete ima še vedno v zalogi tordka

A. Zankl sinovi, Ljubljana.

Ceniki se za časa vojske ne razpošiljajo.

Kranjska deželna podružnica

n.-a. dež. življenske in rentne, nezdodne in jamstvene zavarovalnice

v Ljubljani, Marije Terezije cesta 12, II. n.,

sprejema zavarovanje na doživetje in smrt, združeno tudi z vojnimi tizikom, otroških do*, rentna in ljudska, nezdodna in jamstvena zavarovanja.

— Javen zavod. — Absolutna varnost. — Nizke premije. —

Prospekti zastoj in poštna prosto. — Sposobni zastopniki se spre-jemajo pod najugodnejšimi pogoji.

KARBID

v vsaki množini v izvirlnih zavojih po 50 ali 100 kg za ceno po K 270 kg neto franko Sosanski Brod (v zavojih po 50 kg naplačilo K 3.— za izvoz) naroča se pri Bosan. deln. društvu za elektriko, Jajce, Bosna. — Plača naj se naprej po poštni nakaznici v Jajcu, večje vsote pa potom Industrijalne banke v Sarajevu na račun gorenje tvrde. — Primanjkljaj na transportu trpi kupec.

Pristno TOALETNO MILO fino dišeče komad 100 gr 3 kosi K 15.— 6 kos. K 28.— 12 kos. K 52.—

Pristno domače suho PRALNO MILO za kg kron 26.—

Pošilja proti predplačilu M. JUNKER, izvozna tvrdka Zagreb 39, Petrinjska 3, Hrvatsko.

Srbečico, išaj

odstrani prav naglo dr. Flesch-a iz-virno zakonito zajamčeno »Skabo-form« mazilo. Popolnoma brez du-ha, ne maže. Poskusni lonček 4 K, veliki lonček 6 K, porcija za rodbino 15 K. Zaloga za Ljubljano in okoli-ke: Lekarna pri zlatem jelenu, Ljubljana, Marijin trg. Pazite na varstveno znamko »Skaboform«!

Krema za britje

najboljša kakovost, rabljiva brez vode, 1 porcelan. lonček K 7.— 1 tucat 60 K.

Milo za britje

pristno, najboljša vrste 3 kosi 9 K 1 kg K 34.— Pošilja proti naprej-poslatvi denarja M. JUNKER, eksportna trgovina Zagreb 39, Petrinjska 3, III. Hrv.

ZA KROJAČE!

rojni vzorci za moška oblačila v naravni velikosti se dobijo pri

A. Kunc, Ljubljana, Gosposka ulica 7, I. nadstropje.

Naročajte

rima kavin nadomestek

pri proizvajalcu J. GIGOVIC, Nova Gradiška, Slavonija. Pošilja nad 5 kg. Denar naprej ali 50% naplačilo.